

چیز نقدان چیخما بالا

علی‌آقا واحد

وطن ماهیسی

دومانیلی داغلارین باشیندا دوردوم دوماندان اوزومه بیرخیمه قوردوم کنچدی خیالیمدان او گوزهل یوردوم دومانلار باشیمدا، دومان گوزوندو

گمیمیز سوخوما چاتان چاغیندا حدنلی دالغالر باتان چاغیندا گونشین اوفوقدا باتان چاغیندا ساحیلر قارشیمدان عمان گوزوندو

قارا دنیز کیمی عشقیمله جوشدوم خویلارلر ایچینده ساتکی بیهرشدم وطن آرزوسیمله نغمه‌لر قوشدوم طرفانلار گوزومه داستان گوزوندو

دونیلار جذب‌اندن بو خوش‌منظره شوْقومو آرتیردی گوزهل خزره چارپدییقجا وطنیم، ائلم گوز نظره طیبعت‌ده مننه حسیران گلوزوندو

دئیسرلر، بولبوله چمن یاشخیدیر انسانا لاله‌زار وطن یاشخیدیدیر واحد، سورما وطن نهدن یاشخیدیر آدی گلجک کونلوم خندان گوزوندو

ادامه از همین صفحه...

یکی از حقوق اساسی انسان آزادی است. آنجا که این حق از آدمی سلب می‌شود شکوفایی، رشد و تعالی انسان به درب‌های بسته خورده و امکان ظهور پیدا نمی‌کند. هر آن‌چیزی که شرایطی این چنین را فراهم کند از منظر امام استبداد است و ما موظفیم در مقابل آن از توانایی و کرامت انسان دفاع کنیم. امام در میان سخنان خود از مضامینی پسندیده و ناب صحبت می‌کند که البته پتانسیل این را دارند که در صورت سوء برداشت و افراط، به مفاهیمی منفی در جهت سلب حقوق انسان‌ها بدل شوند. مفاهیمی که به خودی خود زیبا و کارگشاست ولی اگر از مسیر خود منحرف شود برای انسان مشکل‌آفرین خواهد بود. مثلا به این جملات امام دقت نمایید:
حب‌ذات یا خویشتن‌خواهی که مایه و پایه کمال است، آنگاه که به خودپرستی تبدیل شود، مشکل‌آفرین می‌شود. وطن‌دوستی که از شریف‌ترین نیازهای انسانی است، به نژادپرستی تبدیل می‌شود؛ تا جایی که فرد وطن‌ش را به جای خدا، در مقام پرستش قرار می‌دهد و حاضر می‌شود عظمت وطنش را بر ویرانه‌های اوطان دیگران، و تمدنش را بر خرابه‌های تمدن‌های دیگر بنیان نهد و سطح مردم‌ش را به بهای فقیر شدن دیگر ملت‌ها بالا ببرد. نازیسم که جهان را چندین بار به آتش کشیده است، از نمونه‌های آشکار نژادپرستی‌ست.

عصر مهمی که در اندیشه امام صدر وجود دارد، توجه به آگاهی است. انسان نیاز به رشد و تعالی دارد و این مسیر از آموزش و پرورش می‌گذرد. بسیاری از انسان‌ها نسبت به حقوق خود آگاهی ندارند و از آن غافل هستند. این آگاهی به دست نمی‌آید مگر در سایه‌سار آموزش صحیح. از اینرو مدرسه‌سازی و ایجاد مؤسسات آموزشی از اولویت‌های امام صدر بود. حق آموزش و تحصیل از موارد مهم حقوق بشر است، که امام با جدیت آن را دنبال می‌کرد، چرا که توفیق در برنامه‌های بعدی را نیز منوط به بالا رفتن سطح آگاهی جامعه می‌دانست.

از نظر امام موسی صدر زندگی خوب در اجتماعی سالم حق همه انسان‌هاست. ایشان حتی زمانی که در مورد اهداف فعالیت‌هایش صحبت می‌کنند، ابتدا زندگی اجتماعی عموم و سپس تلاش در جهت فرهنگ دینی مسلمان را مطرح می‌کنند. ایشان در دی ماه ۱۳۴۱ ش در مصاحبه با روزنامه الحیاه می‌گوید: «فعالیت‌های دینی من، قیل از هر چیز، ارتقای زندگی اجتماعی مردم به طور عام و فرهنگ دینی مسلمان به طور خاص است. بر این باورم که تا وقتی زندگی اجتماعی مردم در این سطح است وضع دینی آنان را نمی‌توان بهبود بخشید. از اینرو در صدد تأسیس مؤسسه‌ای اجتماعی در شهر هستم تا برای بیکاران اشتغال ایجاد کند، به نیازمندان یاری رساند، یتیمان را پناه دهد و با استفاده از شیوه‌های جدید به آنان حرفه و صنعت بیاموزد.»
گویی امام ساختن دنیای انسان‌ها را مقدم بر آخرت آنها دانسته، و اگر دین را ذخیره‌ای برای آخرت در نظر بگیریم امام به صراحت بیان می‌کند که در جامعه‌ای با سطح زندگی پایین، ارتقای دینی امکان‌پذیر نیست؛ در نتیجه تا دنیای انسانی برای بشر محیا نشود آخرتی خدایی در کار نخواهد بود. در باب دیگر برنامه‌های عملی امام باید یادآور شد، نگاه انسان محور امام موسی صدر و جایگاهی که وی برای انسان قائل است، مانع از این می‌شود که بگذارند کرامت انسانی افراد جامعه پایمال شود و برای گذران زندگی، عزت‌نفس خود را زیر پا گذاشته و دست‌نیاز به سوی غیر دراز کنند. از اینرو وی در جهت توانمندسازی انسان‌ها گام بر می‌دارد، و از محرومین انسان‌هایی توانمند، با عزت‌نفس بالا و آگاه از حقوق انسانی خود تربیت می‌کند.

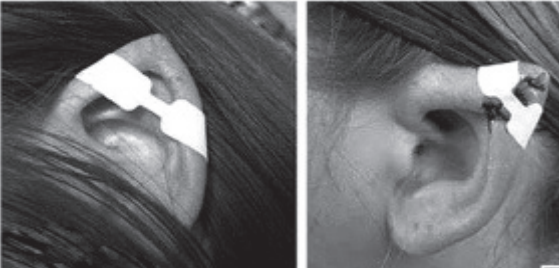
اجتماعی

نامتعارف‌هایی که عادی شده‌اند

این روزها ظاهرا دیگر برای زیباتر جلوه شدن، کار از جراحی بینی و گونه... گذشته و متأسفانه انجام اعمالی شنیده و دیده می‌شود که بیشتر به شوخی می‌ماند و حتی مشاهده عکس‌هایش هم ناخوشایند است؛ به طوری که برخی متخصصان معتقدند بسیاری از این جراحی‌های اعتیاد گونه و غیر ضروری، به اختلالات روان مربوط بوده و لازم است پزشکان با مراجعه‌کنندگان صحبت و آن‌ها را متقاعد کنند که چنین آسیبی به خود وارد نکنند...

به گزارش ایسنا، حدود ۶۰ سال از زمانی که جراحی پلاستیک در ایران آغاز شد، می‌گذرد. تعداد متقاضیانقارا دنیزکیمی اعمال زیبایی در گذشته کم بود و بیشتر مراجعین نیز خانم‌ها و به منظور درمان بودند؛ اما در دهه‌های اخیر تعداد متقاضیان آقا نیز افزایش یافته و دیگر هم این عمل‌ها چندان جنبه درمانی ندارند؛ به طوری که دکتر سید نجات حسینی – نایب رییس انجمن جراحان پلاستیک ایران نیز پیش از این نسبت به این موضوع هشدار داده و گفته بود که: «یکی از مشکلاتی که در ایران در حوزه پزشکی و جو دارد، راه افتادن موجی به نام موج زیبایی است و این درحالیست که در اغلب مواقع شاید نیازی به انجام آن عمل نباشد و خیلی از این افراد فریب تبلیغات دلال‌ها را خورده‌اند.»

حسینی همچنین ورود افراد غیرمتخصص به اعمال زیبایی را از دیگر چالش‌های این حوزه دانسته و گفته بود:«یکی دیگر از مشکلات، ورود افراد غیر فوق متخصص به انجام عمل‌های زیبایی مانند لیفت ابرو و ابراهیم رزما – متخصص و

می‌شود و یا عصب ابرو فرد قطع شده و برخی مشکلات دیگر که بعضا هم می‌تواند غیرقابل جبران باشد.» اما در چنین بازار وسیعی، علاوه بر جراحی‌هایی که با هدف زیبایی‌جویی بیشتر انجام می‌شوند، برخی افراد نیز خواهان تغییرات غیرمتعارف که به اسامی همچون عمل چشم گربه‌ای، گوش الاغی و... شهره شده‌اند، تمایل دارند؛ اعمالی که نه جنبه درمانی دارند و نه زیبایی... در این زمینه دکتر ابراهیم رزما – متخصص و

قتل احمد کسروی در کاخ دادگستری

رویداد۲۴: احمد کسروی جزو نخستین نسل روشنفکران سکولار مشروطه‌خواه بود. تحصیلات حوزوی داشت و در دانشگاه تهران حقوق درس می‌داد. در جوانی حال و هوای انقلاب مشروطه را دیده بود و بعدتر با مطالعه آثار متفکران عصر روشنگری اروپا، از دین رسمی روی‌گردان شده بود. کسروی در آثارش بر جدایی دین از دولت تأکید می‌کرد و رسالت

فرهنگی خود را مبارزه با خرافات و باورهای غیرعقلانی می‌دانست.

فعالیت‌های فکری کسروی

کسروی حدود ۷۰ جلد کتاب به زبان‌های فارسی و عربی نوشت که در میان آن‌ها دو کتاب «انقلاب مشروطه ایران» و «تاریخ هجده ساله آذربایجان» جزو مهمترین آثار تاریخ‌نگاری مدرن ایران به حساب می‌آیند. وی در روایت خود، انقلاب مشروطه را همچون یک نهضت رهایی‌بخش ملی ترسیم کرد که مجتهدین روشنفکر پیشگام آن بودند با تلاش مردم عادی به ثمر نشست.

این دو کتاب به زبان سره و با کمترین میزان از واژگان غیرفارسی نوشته بود و این مسئله به پیش فرهنگ‌ی خاص کسروی بازمی‌گردد. در واقع پیش کسروی ترکیب غریبی از ناسیونالیسم و خطابه‌های پیامبرگونه بود. وی در دهه‌های ۱۳۱۰ و ۱۳۲۰ یک نهضت دینی مدرن را پی‌ریزی کرد که به

انجام می‌دهند افرادی هستند که غیرمجاز در این حوزه فعالیت می‌کنند و در مراکز غیرمجاز نیز این اعمال را انجام می‌دهند در افرادی که زمینه بیماری‌های روحی و روانی دارند بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد و می‌گوید: از جمله این درخواست‌ها به این صورت است که این برخی موارد حتی بیمار پس از انجام عمل توسط این افراد به دلیل وخامت حال در ICU بستری

وی تأکید می‌کند که اگر این اعمال توسط مراکز ذریبط وزارت بهداشت کنترل شوند به طوری که در هر محیطی و توسط هر فردی انجام نشود و مستقیما بر این اعمال نظارت، مراکز متخلف را شناسایی و متخلفان را به مراکز ذی‌صلاح معرفی کنند تا از فعالیت آن‌ها جلوگیری شود، می‌توان میزان چنین اعمالی را کنترل کرد.

وی با تأکید بر این اینکه در این مسئله باید هم مردم آگاهی لازم را داشته باشند و به این مراکز مراجعه نکنند و هم پزشکان باید در مواجهه با این افراد از انجام چنین اعمالی خودداری کنند، می‌گوید: انجمن‌های علمی نیز در کنترل این موضوع و فرهنگ‌سازی در میان مردم می‌توانند نقش تاثیرگذاری داشته باشند. متأسفانه این اعمال تقریبا رو به افزایش هستند و این خطر وجود دارد که دیگر به مرور از حالت نامتعارف خارج و یک اتفاق طبیعی تلقی شوند. بنابراین هر چقدر بتوانیم سریع‌تر این اعمال را کاهش دهیم و در جهت نظارت و کنترل آنها اقدام شود، در عدم عادی‌سازی آن نیز موفق خواهیم بود.

صالح میرزایی: در اندیشه امام موسی صدر یکی از حقوق اساسی انسان آزادی است. آنجا که این حق از آدمی سلب می‌شود شکوفایی، رشد و تعالی انسان به درب‌های بسته خورده و امکان ظهور پیدا نمی‌کند.

در دنیای پر هیاهوی امروز و در میان کثرت شعارها و اندیشه‌ها، مفاهیم نابی هستند که مصادره به مطلوب و بعضا تبدیل به ابزار و اهرمی جهت فشار بر دولت‌ها و ملت شده‌اند. دموکراسی و حقوق‌بشر دو مورد از این مواردند. زمانی که صحبت از بشر می‌شود در مورد موجودی به‌نام انسان به ما هو انسان صحبت می‌کنیم. انسان به عنوان موجودی زنده که از پوست، گوشت و استخوان است و عواطف و احساسات دارد؛ فارغ از اینکه از کدام قوم و ملت، با کدام دین و مذهب و اندیشه، با کدامین جنسیت و به طور کلی فارغ از تمام تعلقات نسبی او که شخصا در وجود آنها هیچ دخالتی نداشته است. ولی قسمت حزن‌انگیز ماجرا نگاه دوگانه نهادهایی هست که عنوان حمایت از حقوق بشر را بدک می‌کشند. این نگاه دوگانه را فقط NGOهایی که مدافعان حقوق بشر هستند، در بسیاری از دولت‌ها نیز شاهد هستیم؛ که نسبت به نقض حقوق‌بشر در کشورهای متحد خود بی‌تفاوت، و نسبت به همان موضوع در کشورهایی که همسوی با ایشان نیستند موضعی سخت دارند. این تفاوت رویکرد به دلیل تفاوت نگاهی است که برخی، نسبت به موجودی به نام انسان دارند. گویی عده‌ای از عده‌ای دیگر انسان‌تر بوده و به قولی خوششان رنگین‌تر از دیگران است؛ در نتیجه نسبت به حق و حقوق ایشان باید حساسیت بیشتری به خرج داد. از اینرو اعتقاد بر این است که کسی که فعال‌حقوق‌بشر می‌شود و یا دغدغه انسان را دارد، باید شخصی جهان‌وطن با *تفکری سکولار باشد تا در موضع‌گیری خود تعصبات و باورهای شخصی‌اش را دخیل ننماید.

اما در این میان ما با مثال قضی روبه‌رو هستیم، که اگر چه تعلقات ملی و دینی مشخصی دارد ولی در کارنامه عملی خود، در دفاع از حقوق‌بشر نمره کامل را از آن خود می‌کند. این شخص که در لباس روحانیت شیعه مسلمان قدم در عرصه خدمت به خلق می‌گذارد کسی جز امام موسی صدر نیست. امام موسی صدر در مارس ۱۹۷۱ م طی مقاله‌ای در کنفرانس ششم مجمع پژوهش‌های اسلامی ابتدا منظر خود از انسان را در چهار مورد بیان می‌کند که عبارتند از:

انسان موجودی است عینی که با موجودات عینی دیگر، از نظر آزادی انتخاب، متفاوت است. بدین معنا که رفتار و اعمال او ناشی از تأمل و اراده اوست، گرچه به صورت نسبی؛ انسان تا حد زیادی از طبیعت و موجودات اطراف خود متأثر است؛

انسان موجودی است اجتماعی که به میزان بسیار، به طور خودجوش، با هم‌نوعان خویش تعامل دارد؛

انسان اساساً مخلوق خدائوندی است که آفریننده جهان و هستی است. همین نسب او با خدائوند، خود ابعادی دارد که بر شخص انسان و همه پیوندهای او تأثیرگذار است.

شاید مورد چهارم برای برخی این شائبه را ایجاد کند که این تعریف امام صدر از انسان به دلیل اینکه متضمن مفاهیم خدا و امر قدسی است، با تعاریف سکولاری که باید در دفاع از انسان مطرح شود تضاد داشته و آدمی را در قیود دینی محدود می‌کند. لازم به ذکر است هدف انسان موجودی است عینی که با موجودات عینی دیگر، از نظر آزادی انتخاب، متفاوت است. بدین معنا که رفتار و اعمال او ناشی از تأمل و اراده اوست، گرچه به صورت نسبی؛ انسان تا حد زیادی از طبیعت و موجودات اطراف خود متأثر است؛ انسان موجودی است اجتماعی که به میزان بسیار، به طور خودجوش، با هم‌نوعان خویش تعامل دارد؛ انسان اساساً مخلوق خدائوندی است که آفریننده جهان و هستی است. همین نسب او با خدائوند، خود ابعادی دارد که بر شخص انسان و همه پیوندهای او تأثیرگذار است.

پس از مدتی که نواب آزاد شد، این بار برای کسروی در دادگاه پرونده‌ای گشوده شد. کسروی به دلیل نداشتن امنیت جانی از حضور در دادگاه امتناع می‌کرد، اما با فشار دولت مجبور شد در دادگاه حاضر شود و نواب هم این فرصت را از دست نداد و تصمیم به قتل کسروی در دادگاه گرفت.

کسروی نهایتا در اسفند همان‌سال به همراه منشی‌اش حدادپور به کاخ دادگستری رفت و گروهی از فداییان نیز با هدایت برادران امامی وارد آنجا شدند و کسروی و منشی‌اش را به قتل رساندند. آن‌ها نخست هفت گلوله به کسروی شلیک کردند و بعد با چاقو ضربات متعددی به پیکر وی زدند و بدنش را پاره پاره کردند. جسد کسروی مدتی همانجا ماند چرا که او را چون مصمم دین می‌خواندند و حاضر به دفنش نبودند. نهایتا دولت تصمیم گرفت جسد کسروی را با در شمیران دفن کردند و قاتلین وی نیز پس از مدت کوتاهی از زندان آزاد شدند.

دین

اندیشه حقوق‌بشری امام موسی صدر

امام از چنین تعریفی چیزی بجز اشاره به حریت و حق آزادی انسان‌ها نیست. امام با این تعریف، انسان را از بند بندگی و بردگی دیگران رها، و آزادی وی را گوشزد می‌کند. عدم سرسپردگی

به بت‌های دینی موسوم و یا بت‌های نونیی که مخلوق بشر امروزست لازمه آزادیگی انسان است. استعمار، استثمار و... جمالگی از مصادیق نقض حقوق انسان‌هاست و گسستن این بندها از پای آدمی چیزی جز احیای حقوق انسانی آنها نیست. امام موسی صدر حتی آنجایی که از مفاهیم و عبارت دینی به طور عام و آیات قرآن به طور خاص یاد می‌کند، هدفی جز نشان دادن جایگاه والای انسان به عنوان موجودی که دارای کرامت ذاتی‌ست ندارد. امام با اشاره به آیه‌ای که انسان را خلیفه خدائوند روی زمین می‌داند در واقع موقعیت ویژه انسان را یادآور می‌شود. اگر می‌توان خدا را محدود کرد و آزادی را از او سلب کرد پس انسان را نیز هم... پس چنین موجودی لایق آزادی و تعالی‌ست.

نوزدهم فوریه سال ۱۹۷۵ م کلیسای کوشینین بیروت میزبان رهبر شیعیان لبنان بود که در سخنرانی خود جمله‌ای را می‌گوید که تمام فکر و اندیشه‌اش در آن خلاصه شده است: «برای انسان گرد آمده‌ایم...» این عبارات نشان دهنده این است که امام صدر، زمانی که صحبت از انسان می‌شود تمام تعلقات او را کنار گذاشته و صرفاً به دلیل انسان بودنش، وی را مستحق کرامت و حقوق انسانی می‌داند و این تفکر را دقیقاً عین مبانی اسلامی می‌داند. در گفتمان امام موسی صدر به عنوان یک روحانی شیعه اگر چه دین و مذهب جایگاه والایی دارند، اما محوریت با انسان است و همه چیز باید در خدمت رشد و تعالی او قرار بگیرد. برخلاف نگاه برخی دینداران که از دین حصراری برای انسان ساخته و وی را برده و بنده آن می‌کنند، امام در همان سخنرانی کلیسا، حتی دین را نیز در خدمت انسان می‌داند. این سخنان امام چیزی دیگر قرار می‌دادند. این سخنان امام چیزی بجز مطرح نمودن وحدت ادیان نبود. «ادیان یکی بودند، زیرا در خدمت هدفی واحد قرار داشتند: دعوت به سوی خدا و خدمت به انسان. این دو نمودهای حقیقتی یگانه‌اند. آنگاه که ادیان در پی خدمت به خویشان برآمدند، میانشان اختلاف بروز کرد. توجه هر دینی به خود آن‌قدر شد که تقریباً به فراموشی هدف اصلی انجامید. اختلافات شدت گرفت و زنج‌های انسان فرونی یافت.» در اندیشه امام موسی صدر... ادامه در همین صفحه

